

Διαδίκτυο και μορφές κοινωνικής δικτύωσης (ψηφιακό οικοσύστημα)

Επιστήμες / Επιστήμη & Θρησκεία

Νικόλαος Παπαϊωάννου, κάτοχος μάστερ θεολογίας

Οι απαρχές του διαδικτύου

Διαχρονικά η «αλλαγή» υπήρξε η αναγκαία συνθήκη για την εξέλιξη των κοινωνιών. Χωρίς να είναι απαραίτητο η αλλαγή να οδηγεί πάντα προς την θετική κατεύθυνση, στις περισσότερες περιπτώσεις υπήρξε ο καθοριστικός μοχλός ανάπτυξης και εξέλιξης των κοινωνιών και εν γένει της ανθρωπότητας. Η αλματώδης ανάπτυξη της τεχνολογίας στα μέσα του προηγμένου αιώνα σηματοδότησε κοσμογονικές αλλαγές στην πορεία της ανθρωπότητας επηρεάζοντας καθοριστικά σχεδόν όλους τους τομείς της ζωής του ανθρώπου.

Αν η ανάπτυξη των κοινωνιών και της τεχνολογίας γνώρισε μια σημαντική ανάπτυξη γραμμικού τύπου κατά τη διάρκεια της δεύτερης χιλιετηρίδας μ.Χ., η πορεία αυτή απέκτησε ρυθμό γεωμετρικής προόδου στο τέλος του προηγούμενου αιώνα και στη αρχή της τρίτης χιλιετηρίδας.

Η εισβολή της πληροφορικής στην κοινωνία επηρέασε δραματικά όλους τους τομείς της ανθρώπινης δραστηριότητας θέτοντας τις βάσεις για την μετάβαση στην μεταβιομηχανική εποχή, όπου κυριαρχούν οι ηλεκτρονικοί υπολογιστές και τα δίκτυα διακίνησης της πληροφορίας. Οι έννοιες του χρόνου και του χώρου αλλάζουν διάσταση, τη γραμμικότητα της επικοινωνίας διαδέχεται η συγχρονικότητα και τα χωρικά δρώμενα αποκτούν παγκόσμια διάσταση. Ακόμη και η ίδια η έννοια «άνθρωπος» προσδιορίζεται μέσω νεολογισμού ως μετα-άνθρωπος σε ελεύθερη απόδοση, όπως παρατηρεί ο Μουστάκης[1], των λέξεων posthuman και transhuman, οι οποίες εμφανίζονται στον διεθνή χώρο σε μια προσπάθεια προσδιορισμού των χαρακτηριστικών του σύγχρονου ανθρώπου ως αντίστιξη ή μετεξέλιξη της έννοιας του ανθρώπου, έτσι όπως αυτή παρουσιάζεται στην ανθρωπολογία της Αγίας Γραφής.

Αποτελεί ο μετα-άνθρωπος[2] καινοφανές δημιούργημα της μετανεωτερικής εποχής ή εντάσσεται στο πλαίσιο της διαρκούς, εναγώνιας παναθρώπινης προσπάθειας υπέρβασης του θανάτου[3]; Διαχρονικά η μυθοπλασία συμβαδίζει με

την προσπάθεια του ανθρώπου να αποφύγει το αναπόφευκτο τέλος της ύπαρξης του. Ημίθεοι και ήρωες αποτέλεσαν σε κάθε φάση της ιστορίας προβολικές εικόνες της ευκταίας αθανασίας.

Η μυθοπλασία της μετανεωτερικής εποχής ξεπροβάλλει μέσα από τις οθόνες των ηλεκτρονικών υπολογιστών. Πρόκειται για τον άνθρωπο της διεπαφής (interface), τον οποίο ενσαρκώνει η εικονική του απεικόνιση, το αβατάρ[4] του απελευθερωμένο από ασθένειες, αδυναμίες και γενικά από όλα αυτά που συνοδεύουν την ανθρώπινη φύση. Ο άνθρωπος της διεπαφής ως αβατάρ βιώνει την ψευδαίσθηση ότι έχει την ικανότητα να δραπετεύσει από την νομοτέλεια της ιστορίας του, να γίνει αθάνατος[5].

Η τεχνολογία δικτύωσης από την οποία γεννήθηκε το διαδίκτυο όπως το γνωρίζουμε σήμερα, αναπτύχθηκε την δεκαετία του 1950 κατά τη διάρκεια του ψυχρού πολέμου μεταξύ των ΗΠΑ και της Σοβιετικής Ένωσης[6],[7]. Ξεκίνησε ως ένα δίκτυο επικοινωνίας μεταξύ υπολογιστών, που δημιούργησε η επιστημονική εταιρεία «AdvancedResearchProjectAgency (ARPA)» υπό την καθοδήγηση της αμερικανικής κυβέρνησης, έτσι ώστε να καταστεί άτρωτο το σύστημα επικοινωνιών σε περίπτωση πυρηνικής επίθεσης[8]. Το ήδη υπάρχον δίκτυο τηλεπικοινωνιακών γραμμών θα μπορούσε να αχρηστευτεί σε σύντομο χρονικό διάστημα, όμως ένα αποκεντρωμένο δίκτυο ηλεκτρονικών υπολογιστών βασισμένο σε ένα καινοτόμο τρόπο μετάδοσης των πληροφοριών μέσω πακέτων (packet-switching) αντί μέσω του ηλεκτρικού ρεύματος, διασφάλιζε τις επικοινωνίες και παρείχε ακόμη και τη δυνατότητα επέκτασής τους με την χρήση δορυφόρων[9]. Ο νέος τρόπος μετάδοσης των πληροφοριών μέσω ψηφιοποίησης πολύ γρήγορα προσέλκυσε ερευνητές από αμερικανικά πανεπιστήμια, οι οποίοι διείδαν στο ψηφιακό δίκτυο τη δυνατότητα βελτίωσης της ταχύτητας παραγωγής επιστημονικού έργου, αλλά και τον διαμοιρασμό εγγράφων. Με την συμβολή αμερικανικών πανεπιστημίων το αρχικό δίκτυο ARPA μετεξελίχθηκε το 1969 στο δίκτυο ARPAnet, το οποίο με την σειρά του οδήγησε στο Διαδίκτυο (Internet).

Το ARPAnet ξεπέρασε την μονοκάναλη επικοινωνία των παραδοσιακών δικτύων (όπως νερού, αερίου, ή ηλεκτρικής ενέργειας) προσφέροντας τη δυνατότητα μεταφοράς πολλαπλών ψηφιακών δεδομένων, όπως μηνύματα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, ιστοσελίδες, εικόνα, ήχο αλλά και τη σημαντική δυνατότητα της διάδρασης[10]. Την δεκαετία του '90 το διαδίκτυο εισβάλλει στην κοινωνία και καθιστά εφικτή την διάδραση σε πραγματικό χρόνο. Οποιοσδήποτε κατέχει έναν προσωπικό υπολογιστή, διαμέσου ενός φυλλομετρητή (browser)[11] μπορεί να αποκτήσει άμεση πρόσβαση στον παγκόσμιο ιστό[12] με τη χρήση ενός διαποδιαμορφωτή(modem)[13].

Η ανθρωπότητα εισέρχεται σε μια νέα εποχή, όπου η επικοινωνία αποδεσμεύεται από χωροχρονικούς περιορισμούς συμβάλλοντας στην παγκόσμια πολυεπίπεδη ομογενοποίηση. Η τεχνολογία της Πληροφορικής και τα δίκτυα οπτικών ινών αναπτύσσονται ταχύτατα ενσωματώνοντας πλέον κάθε μορφή ανθρώπινης δραστηριότητας. Τα έξυπνα κινητά, οι υπολογιστές παλάμης παρέχουν τη δυνατότητα διαρκούς διασύνδεσης με τον παγκόσμιο ιστό.

Ολοκληρώνοντας αυτή τη συνοπτική παρουσίαση της ιστορικής πορείας του διαδικτύου, θα παρουσιάσουμε ορισμένα στατιστικά στοιχεία έτσι ώστε να γίνει κατανοητή σε όλη της την έκταση η κυριαρχία του διαδικτύου σε κάθε πτυχή της ανθρώπινης δραστηριότητας εστιάζοντας στην ελληνική επικράτεια.

Όπως μπορούμε να δούμε στην Εικόνα 1[14], η ανάπτυξη της χρήσης του διαδικτύου από τα ελληνικά νοικοκυριά υπήρξε αλματώδης. Το 80,4% των ελληνικών νοικοκυριών έχει πρόσβαση στο διαδίκτυο ανεξαρτήτως ηλικίας, σύμφωνα με τα στοιχεία που αφορούν στο πρώτο τρίμηνο του 2020. Σίγουρα το ποσοστό αυτό σήμερα, με την αναγκαστική διάδοση της τηλεργασίας και της τηλεκπαίδευσης λόγω της πανδημίας του κορονοϊού, θα έχει αυξηθεί περαιτέρω.

Εικόνα 1: Πρόσβαση στο διαδίκτυο από την κατοικία (% των νοικοκυριών)

Εικόνα 2: Χρήση διαδικτύου, Α' τρίμηνο 2020, άτομα 16-74 ετών

Στην Εικόνα 2[15] μπορούμε να διακρίνουμε ότι το διαδίκτυο είναι πλέον συνηθισμένο με ένα ευρύ φάσμα των καθημερινών δραστηριοτήτων του σύγχρονου Έλληνα, σε τέτοιο βαθμό, που συχνά διατυπώνεται η άποψη ότι πλέον

δεν μπορεί να υπάρξει ζωή χωρίς το διαδίκτυο.

[Διαβάστε ολόκληρη τη μελέτη εδώ](#)

Παραπομπές:

[1] Αθανάσιος Μουστάκης, (2020, Δεκέμβριος, 27). *Μετα-Άνθρωπος: Τεχνολογία και Κοινωνία του μέλλοντος* Ανακτήθηκε από <https://cognoscoteam.gr/%CE%BC%CE%B5%CF%84%CE%B1-%CE%AC%CE%BD%CE%B8%CF%81%CF%89%CF%80%CE%BF%CF%82-%CF%84%CE%B5%CF%87%CE%BD%CE%BF%CE%BB%CE%BF%CE%B3%CE%AF%CE%BA%CE%B1%CE%B9-%CE%BA%CE%BF%CE%B9%CE%BD%CF%89%CE%BD%CE%AF/>

[2] Δημήτρη Μπεκριδάκη, (2018). *MachinaExDeo, Στοχασμοί γύρω από τον θεολογικό πυρήνα της σύγχρονης τεχνολογίας. Στο Δ. Γερουκάλης (Επιμ.), Μετάνθρωπος: Ζώντας σ'ένα ψηφιακό κόσμο (σ. 109-182). Αθήνα: Αρμός. σ. 112*

[3] «Σε θεωρητικό επίπεδο, η μετανεωτερική συνείδηση εκφράζεται ως κριτική αμφισβήτηση και υπέρβαση των γνωσιοθεωρητικών προϋποθέσεων της νεωτερικής σκέψης -χωρίς πάντοτε να αρθρώνονται ικανοποιητικές εναλλακτικές προτάσεις.» Δημήτριος Μπεκριδάκης, (2020, Δεκέμβριος, 27). Ανακτήθηκε από <https://acadimia.org/perilipseis/351-metaneoterikotita-thriskeia-kai-orthodoksi-theologia>

[4] «Αβατάρ ή Αβατάρρα, ονομάζεται κατά την Ινδουιστική θρησκεία η Θεία ενσάρκωση ανώτερων όντων ή του Υπέρτατου Όντος (Θεού) στη Γη. Οι «κάθοδοι» αυτές του υπέρτατου όντος στον φυσικό κόσμο είναι επανειλημμένες και η μορφή μπορεί να είναι ανθρώπινη, ζώου ή και συνδυασμού των δύο. Ο σκοπός της καθόδου είναι η επαναφορά στην τάξη και η καταπολέμηση του κακού. Για παράδειγμα ο Βισνού, ο Σίβα, ο Γκανέσα και άλλοι, θεωρείται πως έρχονται ή έχουν έλθει στη Γη με μορφή αβατάρ, το ίδιο και ο Κρίσνα και ο Βούδας. Ακόμα και ο Χριστός και ο Μωάμεθ περιγράφονται από μερικούς Ινδουιστές ως αβατάρ. Σύγχρονοι φιλόσοφοι αποδίδουν ως αβατάρ ένα ανθρώπινο ον που πετυχαίνει τη φώτιση και απεμπλέκουν τη θεϊστική προσέγγιση.» Wikipedia (2020,

Δεκέμβριος, 27). Ανακτήθηκε από <https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%91%CE%B2%CE%B1%CF%84%CE%AC%CF%81%>

[5] Δημήτρη Μπεκριδάκη, (2018), ό.π. σ. 118

[6] Janet Abate, (1999), *Inventing the Internet*. Cambridge, Mass : MIT Press, Ανακτήθηκε από <https://archive.org/details/inventinginterne00jane/page/n7/mode/2up>, σ. 43

[7] J. R. Okin, (2005), *The Internet Revolution: The Not-for-Dummies Guide to the History, Technology, and Use of the Internet*. Ironbound Press, (2020, Δεκέμβριος, 27). (σ. 53)

[8] Πώς φαντάστηκαν - και σχεδίασαν - το internet την εποχή του ψυχρού πολέμου, (2020, Δεκέμβριος, 27). Ανακτήθηκε από https://www.sarajevomag.net/cyborg/issues/13/i13_p19_webwar.html

[9] Μωυσής Α. Μπουντουρίδης, (2020, Δεκέμβριος, 27). *Μία γενική παρουσίαση του Internet και του Παγκόσμιου Ιστού*. Ανακτήθηκε από <https://thalis.math.upatras.gr/~mboudour/articles/gpipi.html>

[10] Carlo Gubitoso, (1999). (2020, Δεκέμβριος, 27). *La vera storia di Internet*. Ανακτήθηκε από <https://www.apogeeonline.com/articoli/la-vera-storia-di-internet-carlo-gubitoso/> (σ. 3)

[11] Ο φυλλομετρητής (browser) είναι το λογισμικό του προσωπικού υπολογιστή που παρέχει την δυνατότητα πλοήγησης στο διαδίκτυο

[12] Ο παγκόσμιος ιστός (World Wide Web ή www) αποτελείται από ένα ανοιχτό σύστημα διασυνδεδεμένων πληροφοριών και πολυμεσικού περιεχομένου, που επιτρέπει την αναζήτηση πληροφοριών από τους χρήστες του διαδικτύου μεταβαίνοντας από ένα έγγραφο στο άλλο καθώς επίσης και την προσθήκη περιεχομένου.

[13] Ο διαποδιαμορφωτής (modem) είναι η περιφερειακή συσκευή η οποία επιτρέπει την μετατροπή του ψηφιακού σήματος του ηλεκτρονικού υπολογιστή σε αναλογικό σήμα κατάλληλο για την μεταφορά του μέσω μιας απλής τηλεφωνικής γραμμής και στην συνέχεια με την αποδιαμόρφωση τη μετατροπή του αναλογικού σήματος σε ψηφιακό.

[14] Πηγή: Ελληνική Στατιστική Αρχή. (2020, Δεκέμβριος, 27). Ανακτήθηκε από <https://www.statistics.gr/el/infographic-information-technologies-2020>

[15] Πηγή: ό.π.

<https://bit.ly/3D7qoOR>